

POLCZ ALAINE:

Kit siratok? Mit siratok?

Sokat hallunk mások haláláról, de csak halljuk, nem látjuk. Bár ha látuk volna, talán akkor sem jelentene számunkra semmit. Ha nem olyasvalaki hal meg, akit szerettünk, akkor valójában nem is találkozunk a halállal. Csak ha a szeretteink közül távozik valaki.

„Ha valaki meghal – valaki, akit ismertél, akit szerettél, akivel együtt éltél, aki része volt életednek –, akkor valami benned is meghal. Persze, az illető hiányozni fog; úrt érzel utána, ez természetes.” Polcz Alaine könyvét elolvastva ez az idézet kiegészítendő. Mert nemcsak édesapát, édesanyát, nagyszülőket, barátokat sirathatunk, gyászolhatunk, hanem egy kedves állatot, elveszett szerelmet, házasságot, szülőházat. Megható történeteket olvashatunk hirtelen halálesetéről, hetekig, hónapokig tartó küzdelemről, az emberi viselkedésről egy olyan helyzetben, amely megfoghatatlan, lelket háborgató, amikor „a szív szúr és hasogat, a lélegzet akadozik. A sírás úgy csiklandozza az embert, mint amikor vissza akarunk fojtani egy tüszögést.” Olvashatunk továbbá a haragról, amelyet egy gyermek érez, ha elveszíti a felnőttekben való bizalmát, mert nem hozták vissza a testvérét. Arról a borzasztó tudatról, hogy elhagytuk szerettünket az utolsó órái-

ban, és ezért soha nem bocsátunk meg magunknak. Olyan esetről, amikor a család nem akarja, hogy a beteg nagymama a kórházban fejezze be az életét. Bár mindannyian mástutt lagnak, mégis – nem mindennapi módon – mindenre születik megoldás.

Olyan emberek történeteit olvashatjuk, akik nem kis feladatra vállalkoztak. Polcz Alaine pszichológus kérésére kibeszélik, majd kiírják magukból a halállal kapcsolatos élményeiket. Ez lehet bármilyen távoli, mégis mintha újra átélnék a megrázkódtatásokat.

Érdemes elolvasni ezt a könyvet, mert az ember szürke, rohanó, gondokkal teli hétköznapjaiban nem gondol a halálra. Pontosabban nem gondolkodik el rajta. Viszont ha váratlanul belép a tudatunkba, egész életünket értelmetlennek érezhetjük. Mintha felfedne egy igazságot. Hirtelen ráébredünk, hogy valaki más halála utalás a saját halálunkra is.

Az „egy élet” gondolatát belénk nevelték. Életünk ezáltal örült módon felgyorsult: „Az ember mindig, mindenhol csak siet. Ahogy az ember felkapja reggel a táskáját, belegyömöszöl néhány dolgot, megpuszítja az asszonyt – észre sem venné, ha nem a felesége lenne az – és elköszön a gyerekeitől... Nem így kell élni! Hova jutsz ezzel a rohanással?” Ezek a sorok azt mutatják, milyen fontos, hogy az ember mit visz magával. Hetven évet, aminek egyhar-

mada alvással telik, másik harmada pedig elmegy arra, hogy megkeressük az ennivalóra, ruházkodásra, külsőségekre valót.

Ami megmarad, tanulásra, focimeccsre, mozira, tévézésre, vitákra, ellenségeskedésre szánjuk. De hány percet mentettünk meg önmagunk számára? Próbáljunk örülni mindennek, ami jön, pillanatról pillanatra. Így talán nem fogjuk sértődöttlen a Mindenhatót káromolni mások halála (vagy akár saját halálunk) pillanatában.

ELEK TÜNDE

(Jelenkor Kiadó, Pécs, 2003, 222 oldal, 1500 Ft)

PAUL W. EWALD:

A járványok kora

A mindentudás napjai ezek.

A Paul W. Ewald fejezetcímeiből kiugró szavak pedig: gyújtószinór, lopakodó, nagyszerű védelem, végtelen háború, biobombák, modern miazmák, a felkészült elme. Aztán mindez megtoldva az ingerlő kérdéssel: vajon „fertőzés okozza-e a rákot, a szívbetegségeket és más halálos kórokat?” Az ember, mondhatni, beletúr a könyvbe.

A népszerű tudományosság, helyesebben az ismeretterjesztés komoly úrt igényszik betölteni mosta-

nában a mítosz és mágia nélkül maradt hallgatóság körében, amely (el)hajlik arra, hogy ebbéli igényét máshonnan pótolja. (Ez lenne a gondolkodás vadonatúj feladata, kedves Heideggeren edződött kollégák?) Talán nem meglepő, hogy a szerző maga is egyetemi tanár a messzi tengerentúlon. Saját előadói tapasztalatait felhasználva fogott könyvírásba, és magunk előtt látjuk, amint egy vetítéssel illusztrált, a HIV-1-ről, a HIV-2-ről és más nemi úton terjedő fertőzésekről szóló előadás után Ewald professzor „bekérdez” a T. Tanítványoknak, odafigyelnek-e a jövőben a biztonságos szexre, majd elégedetten nyugtazza a meggyőző többséget az igenek tekintetében.

Gigantikus harcban állunk tehát; ha a kifejezés-használat felkeltette érdeklődésünket, érdemes egészen a könyv végére, a szakkifejezések szótárához lapoznunk. Itt a vírusoknak, a mű főszereplőinek szellemes szerzői meghatározását nem várt fordítói zárómegjegyzés követi: „a vírus abszolút parazita!” Tehát egy nem-élő, amely mégis el-lenségünk, mert – Ewald szavaival – mi vagyunk az eledele. A mikrobák, vagyis a baktériumok és vírusok mint a tudományos kutatás tárgyai tehát olyasmik, amik ellen háborút kell viselnünk.

Ez a megközelítés kiegészül az-
zal, hogy a kórokozókban megtestesül-
sülő erőnek önálló fejlődése van. Sa-